

νως τὰ ξεοδεύει δὴ γιὰ τοὺς δυνατοὺς. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀναλογία μπορεῖ νὰ καταλάβῃ κάπως κανεὶς καὶ ποιά εἶναι ἡ κοινωνικὴ σύνθεση αὐτοῦ τοῦ Κράτους.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Προϋπολογισμοῦ λοιπὸν μὲ λίγα λόγια εἶναι: 1) ἓνα τεχνικὸ βοηθητικὸ μέσο γιὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ κυριώτερος τυπικὸς καὶ οὐσιαστικὸς σκοπὸς τῆς οἰκονομίας τοῦ Κράτους, δηλ. ἡ κανονικὴ πρόνοια γιὰ νὰ σκεπαστοῦν ἀρκετὰ τὰ ἔξοδα ἀπὸ τὰ ἔσοδα, 2) νὰ μᾶς δείξῃ τὸ μέγεθος ὅλης τῆς δαπάνης ἐν σχέσει μὲ τὴν οἰκονομικὴ δύναμη τοῦ λαοῦ καὶ τῆς οἰκονομίας του, 3) ὁ προϋπολογισμὸς ὀρίζεται τὰ ὅρια μέσα στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κινεῖται ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, χωρίζεται σὲ τμήματα, ἓνα χρηματικὸ ποσὸ ποῦ εἶναι ὠρισμένο γιὰ ἓνα τμήμα, γιὰ ἓνα σκοπὸ δὲν μπορεῖ νὰ διατεθῇ γιὰ ἄλλο σὲ καμμιά περίπτωση καὶ πρέπει νὰ χωρίζῃ καθαρὰ τὰ τακτικὰ τοῦ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἀπὸ τὰ ἔκτακτα. Ἄν ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀνάγκη τακτικὰ καὶ ὁμοίομορφα κάθε χρόνο, τότε πρέπει καὶ τὸ μέσο γιὰ νὰ σκεπαστῇ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, τὸ ἔσοδο δηλ. τοῦ Κράτους νὰ εἶναι τακτικὸ καὶ ἀρκετό. Ὡστε τὰ τακτικὰ ἔξοδα πρέπει νὰ σκεπάζονται μὲ τακτικὰ ἔσοδα. Εἶναι ἔκτακτη ἡ ἀνάγκη, δηλ. γίνεται μιὰ φορά, χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ καὶ ὁμοίομορφα, τότε μπορούμε καὶ νὰ προσφύγουμε καὶ σὲ ἔκτακτα μέσα, π. χ. δάνεια, ἄλλα ἔκτακτα ἔσοδα. Ἀλλοίμονο ὅμως στὸ κράτος ποῦ προσπαθεῖ νὰ σκεπάσῃ τακτικὰ ἔξοδα μὲ ἔκτακτα ἔσοδα, καταφεύγει σὲ ἔκτακτα ἔσοδα γιὰ σκοποὺς ὀχι παραγωγικοὺς, γιὰ ἀνάγκες ἔκτακτες τώρα, οἱ ὁποῖοι ὅμως θὰ φέρουν ὕστερα ἀπὸ καιρὸ ἄλλες ἀνάγκες — τακτικὰς ὅμως πλέον καὶ συνεχεῖς! — ποῦ δὲ θὰ μπορεῖ τὸ Κράτος μὲ τὰ τακτικὰ τοῦ ἔσοδα νὰ τίς σκεπάσῃ!

Ὅταν μελετᾶμε ἓναν προϋπολογισμὸ ἔχουμε ὑπ' ὄψη μας τὴ διάκριση ποῦ ἐκάναμε παραπάνω, δηλ. 1) τὴν τυπικὴ ἢ τεχνικὴ ἀποψη καὶ 2) τὴν δημοσιονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀποψη τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Στὴν πρώτη ἔχουμε νὰ ἐξετάσουμε καὶ τὸ σύστημα τῶν διαιρέσεων του καὶ τὴν κατὰταξη τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἐξόδου ἢ ἐσόδου στὸ Α ἢ τὸ Β τμήμα τοῦ προϋπολογισμοῦ, κατόπιν τὸ ζήτημα τῆς ταμιακῆς ἐνότητος, ποῦ ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὴν εὐκίνησιν τῶν χρηματ. μέσων τοῦ Κράτους, ὥστε νὰ μπορούν οἱ ἀνάγκες τοῦ Κράτους νὰντικρύζονται πάντοτε μὲ τὰ κατάλληλα μέσα γιὰ νὰ σκεπαστοῦν καὶ νὰ μὴ δημιουργοῦν μέσα στὸν προϋπολογισμὸ ἐδῶ μὲν ἑλλειψη, ἐκεῖ δὲ συγκέντρωση ἀ-

σκοπὴ χρημάτων καὶ γιὰ νὰ μπορῇ κανένας ὅσο τὸ δυνατόν εὐκολώτερα νὰ ἐξελέγχῃ τὸ σύνολο τοῦ προϋπολογισμοῦ, ποῦ θὰ εἶναι σὰν ἓνα σῶμα δταν τηρητῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ταμιακῆς ἐνότητος καὶ δὲν χωρίζεται σὲ τμήματα ποῦ δὲ συγκοινωνοῦν μεταξὺ τους. Εἶναι δηλ. ἡ ἀρχὴ αὐτὴ σὰν τὸ νόμο τῶν συγκοινωνούντων ἀγγείων, ὅπου τὸ ὑγρὸ ποῦ εἶναι στὸ ἓνα βρίσκεται στὴν αὐτὴ ἐπιφάνεια μὲ τὸ ὑγρὸ ποῦ εἶναι στὸ ἄλλο. Ὑστερα — πάλι ἀπὸ τὴν τυπικὴ ἢ τεχνικὴ ἀποψη — ἔχουμε νὰ ἐξετάσουμε ἂν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἔλαβε ὀλη τὴ φροντίδα γιὰ νὰ ἀντικρύζονται τὰ ἔξοδα ἀρκετὰ μὲ τὰ ἔσοδα, δηλ. ἂν εἶδε εὐλικρίνεια, ἂν ἐλογάριασε τὰ ἔσοδα τοῦ προσεχοῦς χρόνου μὲ τέτοιον τρόπο ὥστε νὰ πραγματοποιηθοῦν ἐπάνω κάτω ἢ τὰ ἐφούσκωσε τόσο ὥστε νὰ κάμῃ εὐχάριστη ἐντύπωση μὲ ψεύτικα περισσεύματα ἢ ἐλάττωσε καὶ ἀπέκρυψε τὰ ἔξοδα ὥστε νὰ τὰ φέρῃ σὲ ψεύτικο ἰσοζύγιον μὲ τὰ ἔσοδα γιὰ τὸν αὐτὸ σκοπὸ. Καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, φούσκωμα τῶν ἐσόδων καὶ ἐλάττωσις τῶν ἐξόδων φέρουν τὰ ἐλλείμματα, ποῦ εἶναι δὲ τόσο γνωστὰ σὲ μᾶς, καὶ τὰ ἐλλείμματα ἀναγκάζουν τὸν ὕπουργὸ νὰ ζητήσῃ πιστώσεις ἀναπληρωματικὰς ἢ συμπληρωματικὰς γιὰ νὰ τὰ σκεπάσῃ καὶ τότε δὲν ἔχουμε προϋπολογισμὸ ἀλλὰ ἀπάτη καὶ κοροϊδία! Ὁ διαπρεπὴς στὰ δημοσιονομικὰ Stourm λέγει ὅτι «γιὰ νὰ γίνουν ὑπολογισμοὶ σωστοὶ ἀπαιτοῦνται δυὸ ἀρετὲς: ὀξύνοια καὶ εὐλικρίνεια. Ἡ ὀξύνοια ἐπιτρέπει στὸν Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ βλέπῃ καθαρὰ τὸ μέλλον, ὅσον τὸ δυνατό καθαρώτερα» ἡ εὐλικρίνεια δὲ τοῦ ἐπιβάλλει νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθεια ξάστερα. Καὶ τὰ δυὸ ὅμως πρέπει νὰ συνυπάρχουν. Δὲν ὠφελεῖ νὰ εἶναι ὁ Ὑπουργὸς εὐλικρινὴς χωρὶς νὰ εἶναι ὀξύνοιος. Καὶ πάλι τί ὠφελεῖ ἡ ὀξύνοια ἂν ἀπὸ ἑλλειψὴ εὐλικρίνειας τὸ φῶς εἶναι κρυμμένο «ὑπὸ τὸν μόδιον»; Ἡ ὀξύνοια εἶναι χάρισμα ποῦ τὸ τελειοποιεῖ ἡ πείρα.» Αὐτὰ λέγει ὁ Stourm καὶ ἔχουμε ἅπειρα παραδείγματα Ὑπουργῶν ποῦ ἐν γνώσει ἐξογκώνουν τὰ ἔσοδα καὶ βλέπουμε ἓνα γερούσια-στὴ στὴ Γαλλία νὰ λέῃ: «ἡ αὐξηση τῶν ἐσόδων γιὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐφαίνετο νὰ ἀνέλθῃ στὸ ποσὸν τοῦ ἐνὸς ἑκατομ. Ἄν τώρα ἐσημειώθῃ στὸν προϋπολογισμὸ αὐξηση τριῶν ἑκατομ. αὐτὸ ἐγινε διότι ἐπρεπε νὰ κλείσῃ ὁ προϋπολογισμὸς μὲ ἰσοζύγιον!!» Καὶ σ' αὐτὸν τὸ λογαριασμὸ οἱ περισσότεροι ὕπουργοί μας ἔδειχναν πάντοτε μεγάλη ἐπιτηδεσιότητα· εἶχαν καταντήσῃ ταχυδακτυλουργοὶ καὶ ἐπειδὴ τέτοιαι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πολλοὶ σ' ἓναν τόπο περιορίστηκε ἡ τέχνη σὲ πέντε ἑξῇ ἀνθρώπους, ποῦ εἶτε μέσα στὴ Βουλὴ εἶτε ἔξω ἀπ' αὐτὴ ἀλληλοεργονθοσκοποῦντο, ὁ ἓνας ἐβγαζε ψεύτη καὶ ὑποκριτὴ τὸν ἄλλο καὶ οὐ-

τω καθεξῆς ἐννοεῖται ὅτι αὐτοὶ μεταξὺ τῶν ἡξευραν πολλὰ καλὰ τί τρέχει καὶ συνεννοοῦντο θαυμάσια μεταξὺ τῶν, ἀλλὰ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφαιροῦμε αὐτοὺς τοὺς πέντε-ἕξη σοφτάδες, δὲν μποροῦσαν οἱ δυστυχεῖς νὰ καταλάβουν τί συμβαίνει! Ἐπειτα χρειάζεται στὸν Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἐξασκῇ καὶ κάποιαν ἐπίβλεψη καὶ στοὺς συναδέλφους του, ποὺ φέρονται κάποτε σὰν ἄσωτοι υἱοί, μάλιστα θὰν ἀκούν πολλὰ περισσεύματα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θιέρτος κοντὰ στὶς ἄλλες ἀρετὲς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ζητεῖ καὶ ὀλίγην **ἀγριότητα** (férocité)! «Χρειάζεται, λέγει, λίγη ἀγριότητα γιὰ νὰ ὑπερασπισθῇ κανεὶς τὸ Ταμεῖο, ποὺ ἐνῶ ἀνήκει σ' ὅλον τὸν κόσμον, ἐν τούτοις δὲν ἀνήκει σὲ κανένα!»

Στὴ δευτέρῃ, δηλ. τῇ δημοσιονομικῇ καὶ κοινωνικῇ. Ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀποψη ἐξετάζουμε ποιά εἶναι ἡ πολιτικὴ τοῦ Κράτους στὴν κατανομή τῶν βαρῶν τῆς πολιτείας, ποῖός θὰ πληρώσῃ καὶ σὲ ποιά ἀναλογία τὰ μέσα ποὺ χρειάζεται τὸ Κράτος γιὰ τὶς ἀνάγκες του, ἀπὸ ποιά τάξῃ θὰ ζητήσῃ νὰ τὰ πάρῃ, ἢ ἂν τὰ πάρῃ ἀπὸ ὅλους ἀπὸ ποῖον θὰ πάρῃ τὰ περισσότερα, καὶ αὐτὴν τὴν πολιτικὴν τὴν βλέπουμε νὰ ἐκδηλώνεται καθαρὰ στὸ φορολογικὸ σύστημα, ποὺ ἐφαρμόζει, ἂν δηλ. εἶναι σύστημα μὲ ἄμεσους φόρους καὶ τότε ὅλα τὰ βάρη τὰ βασιᾶνε τὰ πραγματικὰ κεφάλαια καὶ τὰ πραγματικὰ εἰσδήματα, ἢ ἂν εἶναι σύστημα μὲ ἔμμεσους φόρους, ποὺ ὅλοι οἱ φόροι ἐπιβάλλονται μὲ βάρη **ἐνα πλάσμα!** ἢ ἂν εἶναι μικτὸ σύστημα ἀπὸ ἄμεσους καὶ ἔμμεσους καὶ τότε ἀπὸ τὴν ἀναλογία ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ δυὸ εἶδη τῶν φόρων, καταλαβαίνει κάπως κανεὶς σὲ ποιά σχέση εὐρίσκονται καὶ οἱ διάφορες κοινωνικὲς τάξεις μεταξὺ τῶν καὶ ποιά εἶναι ἡ δυνατότερη ποὺ γρονθοκοπᾷ τὴν ἄλλην. Τέλος μπορεῖ νὰ ἔχουμε καὶ μικτὸ φορολογικὸ σύστημα ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ ἄμεσους καὶ ἔμμεσους φόρους ἔχει καὶ ἔσοδα ἀπὸ ἰδιωτικὴν περιουσίαν καὶ ἐπιχειρήσεις τοῦ Κράτους, ποὺ περιστρέφονται σὲ ἀντικείμενα μεγάλης κοινωνικῆς σημασίας, ὅπως τὰ δάση, οἱ σιδηρόδρομοι κτλ. Ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸ λοιπὸν θὰ ἴδωμε τί σκέπτεται ἡ Κυβέρνησις γι' αὐτὰ ὅλα τὰ ζητήματα, ἐπίσης πῶς σκέπτεται — ἂν σκέπτεται — νὰ ἐπηρεάσῃ μὲ τὸ φορολογικὸ τῆς σύστημα, π. χ. μὲ ἕναν καλὸ φόρο ὅλων τῶν κληρονομιῶν ἢ κεφαλαίων, τὴν κακὴν κατανομή τοῦ εἰσδήματος ποὺ τὴν κάμνει διαρκῶς χειρότερη, ἀδικιώτερη ἢ ἀχαλίνωτη ἐλευθερία τοῦ συναγωνισμοῦ, μάλιστα στὴν ἐποχὴ μας. Καὶ ὅπως γιὰ τὰ ἔσοδα ἔτσι καὶ γιὰ τὰ ἔξοδα ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸ βλέπουμε πῶς ἐννοεῖ τὸ Κράτος νὰ διαθέσῃ αὐτὰ ποὺ παίρνει ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του: ἂν

σὲ παραγωγικοὺς σκοποὺς, ἂν σὲ μὴ παραγωγικοὺς σκοποὺς, ἂν μὲ σπατάλη ἢ ὄχι, κτλ.

Κι ἀπὸ εἴπαμε αὐτὰ τὰ γενικὰ ἄς ἐρθoῦμε τώρα νὰ ἐξετάσουμε μὲ λίγα λόγια τὸν Προϋπολογισμὸ ποὺ μᾶς ἔφερε ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις, τὸν Προϋπολογισμὸ γιὰ τὸ 1912. Πρῶτα θὰ τὸν ἐξετάσουμε ἀπὸ **τυπικὴ-τεχνικὴ** ἀποψη καὶ ὕστερα ἀπὸ **δημοσιονομικὴ-κοινωνικὴ** ἀποψη.

Α'.) ἀπὸ τυπικὴ-τεχνικὴ ἀποψη.

Πρῶτα πρῶτα χαιρετίζουμε μὲ μεγάλη μας χαρὰ τὸ γεγονός, ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ ἐφέτος ὁ προϋπολογισμὸς ἐψηφίστηκε ἐγκαιρὰ καὶ προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ χρῆσις τοῦ 1912. Ἄν ἐξακολουθήσῃ αὐτὸ καὶ στὸ μέλλον θὰ διευκολύνῃ τοὺς ἀπολογισμοὺς καὶ θὰ βάλῃ κάποιαν τάξην στὴ διαχείρισιν, φοβούμεσθε ὅμως, ὅτι, ὅπως ἔχει ὁρίστῃ σ' ἐμᾶς τὸ οἰκονομικὸ ἔτος, δηλ. νὰρχίῃ τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ νὰ τελειώσῃ τὴν 31 Δεκεμβρίου, σύστημα ποὺ τὸ ἐγκατέλειψαν σχεδὸν ὅλα τὰ ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη καὶ ἡ ψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ ἔτος εἶναι πολὺ δύσκολη, ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ νέο Σύνταγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Βουλὴ θὰ συνέρχεται αὐτοδικαίως ὄχι ὅπως πρὶν τὴν 1η Νοεμβρίου, ἀλλὰ τὴν 1η Ὀκτωβρίου καὶ ἡ χρῆσις τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους δὲ συμβιβάζεται μὲ τὶς οἰκονομικὰ συνθήκας τοῦ τόπου.

Δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψῃ κανεὶς, ὅτι ὑπολογίζουμε λογικὰ ἀπὸ τὴν Ὀκτώβριον τοῦ 1911 π. χ. τί ποσὸ προϊόντων γῆς θὰ βγάλῃ ὁ Ἀύγουστος τοῦ 1912, ὥστε νὰ προϋπολογίσουμε τί εἰσπράξεις μπορεῖ νὰ περιμένῃ τὸ Δημόσιον. Οὔτε τίς στοιχειωδέστερες ἐνδείξεις δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε τὴν ἐποχὴ αὐτὴ γιὰ τὴν πιθανότητα τῆς ἐρχομένης παραγωγῆς καὶ ἐπομένως γιὰ τὶς ἀνάλογες εἰσπράξεις τοῦ κράτους. Αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει στοὺς φόρους τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ὅπως καὶ στὸν ὑπολογισμὸ τῶν εἰσπράξεων ποὺ θὰ δώσῃ ὁ δασμὸς τοῦ σταριοῦ. Ἐνῶ ἂν ἀρχίῃ ἡ χρῆσις τὴν Ἀπρίλῃ ἢ Ἰούλιον, θὰ εἶχαμε μερικὰς ἐνδείξεις ἂν θὰ εἶναι μικρὴ ἢ μεγάλη ἡ ἐγχώρια παραγωγή, ποὺ κανονίζει τὸ ποσὸ τοῦ εἰσγομένου ἀπ' ἔξω σταριοῦ. Φέρνουμε αὐτὰ τὰ παραδείγματα ὥς τὸ πῶς ζωντανὸ γιὰ ἀπόδειξιν τῆς ἀνάγκης νὰ μετατεθῇ τὸ οἰκονομικὸ ἔτος ὥστε νὰρχίῃ τὴν 1 Ἀπριλίου, ἂν ὄχι ἀργότερα.

Μαζὶ μ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ δὲ θεωροῦμε ἄσκοπο νὰ συστήσουμε στοὺς ἀρμοδίους νὰ φήσουν τοὺς πολὺ φιλοῦς λιγαριασμοὺς τοῦ περασμένου καιροῦ καὶ νὰ μὴν ἀραδιάζουν, ὕστερα ἀπὸ ἑκατομμύρια, μονόδρομα καὶ λεπτά, γιὰτὶ, ἐκτὸς ποὺ δυσκολεύουν τὴ μέλητη καὶ προκαλοῦν ἄσκοπο κόπο, καταντᾷ καὶ